अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग
टंगाल, काठमाडौँ

मिति २०८० असार ३ गते

प्रस्तुतिका विषयहरु

- अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको परिचय
- आयोगको रणनीति र क्रियाकलापहरु
- उजुरी दर्ता, छानविन तथा अभियोजनको अवस्था
- भ्रष्टाचार नियन्त्रणका चुनौति तथा समस्याहरु
- संसदीय समितिसँग आयोगको अपेक्षा
- संसदीय समितिसमक्ष आयोगको प्रतिवद्धता

अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको परिचय

आयोगको पृष्ठभूमि

नेपालको संविधान, २०१९
(दोस्रो संशोधन, २०३२)

- अख्तियार दुरुपयोग निवारण आयोग

नेपाल अधिराज्यको संविधान, २०४७

- अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग

नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३

- अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग

२०७२ सालको नेपालको संविधान

- अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग

विभिन्न समयमा आयोगको संवैधानिक जिम्मेवारी

g]kfnsf] ;+ljwfg, @)!(	g]kfn clw/fHosf] ;+ljwfg, @)$&	g]kfnsf] cGtl/d ;+ljwfg, @)^#	g]kfnsf] ;+ljwfg
(दोस्रो संशोधन, २०३२ द्वारा थप भई २०३४/८/१ देखि प्रारम्भ) धारा ६७ग (३) आयोगको काम, कर्तव्य, अधिकार र कार्यविधि श्री ५ बाट नियम बनाई तोकि बक्सेबमोजिम हुने।	धारा ९८(१) कुनै सार्वजनिक पद धारण गरेको व्यक्तिले अनुचित कार्य वा भ्रष्टाचार गरी अख्तियारको दुरुपयोग गरेको सम्बन्धमा आयोगले कानुनबमोजिम अनुसन्धान र तहकिकात गर्न वा गराउन सक्ने धारा ९८(२) सार्वजनिक पद धारण गरेको व्यक्तिले अनुचित कार्य गरी अख्तियारको दुरुपयोग गरेको देखिएमा आयोगले निजलाई सचेत गराउन वा विभागीय वा अन्य कारबाहीका लागि लेखी	धारा १२०(१) कुनै सार्वजनिक पद धारण गरेको व्यक्तिले अनुचित कार्य वा भ्रष्टाचार गरी अख्तियारको दुरुपयोग गरेको सम्बन्धमा आयोगले कानुनबमोजिम अनुसन्धान र तहकिकात गर्न वा गराउन सक्ने धारा १२०(३) सार्वजनिक पद धारण गरेको कुनै व्यक्तिले अनुचित कार्य गरेको देखिएमा निजलाई सचेत गराउन, विभागीय कारबाही वा कानुनमा व्यवस्था भए बमोजिम अन्य आवश्यक कारबाहीको	धारा २३९(१) कुनै सार्वजनिक पदधारण गरेको व्यक्तिले भ्रष्टाचार गरी अख्तियारको दुरुपयोग गरेको सम्बन्धमा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगले कानुन बमोजिम अनुसन्धान गर्न वा गराउन सक्ने

आयोगसम्बन्धी संवैधानिक व्यवस्था

- ❖ **धारा २३८ - आयोगको गठन** : प्रमुख आयुक्त र अन्य चार जना आयुक्त रहने तथा ६ वर्षको पदावधि हुने, राष्ट्रपतिबाट संवैधानिक परिषद्को सिफारिसमा नियुक्ति
- ❖ **धारा २३९ - काम, कर्तव्य र अधिकार** : सार्वजनिक पद धारण गरेको व्यक्तिले भ्रष्टाचार गरी अख्तियारको दुरुपयोग गरेको सम्बन्धमा अनुसन्धान गर्न वा गराउन सक्ने तथा भ्रष्टाचार मानिने कुनै काम गरेको देखिएमा मुद्दा दायर गर्न वा गराउन सक्ने
- ❖ **धारा २९३ - उत्तरदायी, जवाफदेही तथा अनुगमन** : आयोग संघीय संसदप्रति उत्तरदायी र जवाफदेही रहने, यसको काम कारवाहीको अनुगमन र मूल्याङ्कन संसदीय समितिबाट हुने
- ❖ **धारा २९४ - वार्षिक प्रतिवेदन** राष्ट्रपति समक्ष पेश गर्ने र राष्ट्रपतिले प्रधानमन्त्री मार्फत संघीय संसद समक्ष पेश गर्न लगाउने तथा प्रत्येक प्रदेशको काम कारवाहीको सम्वन्धमा अलग अलग प्रतिवेदन प्रदेश प्रमुख समक्ष पेश गर्न सक्ने

आयोगको संवैधानिक र कानुनी जिम्मेवारी

नेपालको संविधानः भाग २१ धारा २३९: काम, कर्तव्य र अधिकार

- सार्वजनिक पद धारण गरेको व्यक्तिले भ्रष्टाचार गरी अख्तियारको दुरुपयोग गरेको सम्बन्धमा अनुसन्धान गर्ने,
- अनुसन्धानबाट भ्रष्टाचार गरेको देखिएमा मुद्दा दायर गर्ने
- आवश्यक कारवाहीका लागि सम्बन्धित् अधिकारी वा निकाय समक्ष लेखी पठाउने

अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८

- भ्रष्टाचारको अनुसन्धान, तहकिकात, मुद्दा दायर र तत्सम्वन्धी कार्य गर्ने

सुधारात्मक अन्य कार्यहरु:

- विद्यमान ऐन, नियम, निर्णय, आदेश, कारवाही वा प्रचलनमा त्रुटी भए सुधार वा आवश्यक कारवाहीका लागि लेखी पठाउने
- भ्रष्टाचार रोकथाम गर्ने उद्देश्यले प्रवर्द्धनात्मक र निरोधात्मक कार्यहरु
- भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्न स्थापित राष्ट्रिय/अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाहरुसँग आपसी सहयोग, सम्वन्ध र समन्वय गर्ने
- विशेषज्ञ वा विशिष्टिकृत सेवा प्राप्त गर्न सक्ने
- अधिकार प्रत्यायोजन गर्न सक्ने।

अन्य कानूनी व्यवस्थाहरु

आयोगलाई निश्चित प्रक्रिया र पद्धतिमा सञ्चालनका लागि सम्वद्ध कानुनहरु:

- भ्रष्टाचार विरूद्धको संयुक्त राष्ट्रसंघीय महासन्धि, 2003 (UNCAC)
- अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८
- भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९
- अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग नियमावली, २०५९
- अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग कार्यविधि, २०७८
- अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग, पदाधिकारी एवं कर्मचारीहरूको आचारसंहिता, २०७६
- आयोग तथा अनुसन्धानलाई प्रभावकारी बनाउने विभिन्न निर्देशिकाहरू/ कार्यविधिहरू

आयोगः साङ्गठनिक संरचना

आयोग
(पाँच जना पदाधिकारीहरु)

- आयोगको कार्यालय
- **आयोगका मातहत कार्यालयहरू (७+१)**
  इटहरी, हेटौँडा, बर्दिबास, पोखरा, बुटबल, (नेपालगञ्ज), सुर्खेत, कञ्चनपुर,

आयोगमा उजुरी दर्ता र अनुसन्धानको प्रक्रिया

१. उजुरी दर्ताः

- उजुरी दर्ताका माध्यमहरू: (वेबसाइट, ई-मेल, एप, फेसवुक, भाइवर, ट्वीटर, विभिन्न प्रतिवेदन, पत्रपत्रिका, टेलिफोन, चिठी, निवेदन तथा हटलाईन)
- आयोगको OAS System वाट उजुरीको लगत तयारी,
- प्रमुख आयुक्त तथा सचिवको सचिवालयमा दर्ता भई स्क्रिनिङका लागि सिफारिस।
- उजुरीकर्ताले चाहेमा निजको नामथर, वतन गोप्य राख्न सक्ने।

२. स्क्रिनिङः (उजुरी परीक्षण)

- सचिवको संयोजकत्वमा सबै महाशाखा प्रमुखहरूको उपस्थितिमा स्क्रिनिङ बैठक
- स्क्रिनिङ् समितिले उजुरीको बर्गीकरण गरी निम्न कार्य गर्ने:

  - तत्काल छानविन गर्नुपर्ने भए आयोगमा राय सहित सिफारिस गर्ने,
  - तामेली गर्नुपर्ने मनासिव कारण भए सो खुलाई आयोगमा पेश गर्ने, (आयोग नियमावली, २०५९ को नियम १०: उजुरी तामेली वा मुल्तवीमा ताख्न सकिने)

३. आयोगको कार्य:

- उजुरी छानविनका लागि उजुरी परीक्षण समितिको सिफारिसबमोजिम:

  - आवश्यक छानविनका लागि सम्वन्धित निकाय वा कार्यालयमा लेखी पठाउने (आयोग नियमावली, २०५९ को नियम ९)
  - तामेली वा मुल्तवी गर्ने
  - प्रारम्भिक छानविनका लागि सम्वन्धित महाशाखा वा कार्यालयमा पठाउने ।

उजुरी दर्ता र अनुसन्धानको प्रक्रिया क्रमश:....

४. प्रारम्भिक छानविन:
- छानविन अधिकृत तोकिने,
- छानविन अधिकृतद्वारा उजुरी परेको निकायवाट कागजात माग गर्ने, आवश्यकतानुसार स्थलगत छानविन गर्ने,
- भ्रष्टाचार भएको पुष्टि हुने पर्याप्त आधार, कारण र प्रमाण नभए तामेलीको लागि सिफारिस गर्ने, वा
- भ्रष्टाचार भएको पुष्टि हुने पर्याप्त आधार, कारण र प्रमाण भएमा विस्तृत अनुसन्धानका लागि सिफारिस गर्ने ।

५. बिस्तृत अनुसन्धान:
- आयोगद्वारा अनुसन्धान अधिकृत तोकिने,
- स्थलगत अवलोकन, नापजाँच, अध्ययन गरिने, बयान लिइने तथा आवश्यक जाँच गरिने,
- भ्रष्टाचारको कसुर प्रमाणित हुने पर्याप्त आधार, कारण, दशी र प्रमाण नभए तामेली गरिने,
- पूर्णता परीक्षण समितिमा प्रतिवेदन पेश गर्ने (आयोगमा प्रतिवेदन पेश गर्ने पूर्वतयारी)

६. आयोगको निर्णय र अभियोजन:
- अनुसन्धान अधिकृतले आयोगमा प्रतिवेदन पेश गर्ने,
- आयोगले निर्णय गर्ने ।

आयोगको निर्णय: (तामेली वा सुझावसहित तामेली, मुल्तवी वा अदालतमा अभियोजन गर्ने)

७. पुनरावेदन र पुनरावलोकन:
- सम्मानित विशेष अदालतवाट आयोगको विपक्षमा भएको फैसला उपर चित्त नबुझे सम्मानित सर्वोच्च अदालतमा पुनरावेदन गरिने,
- सर्वोच्च अदालतको फैसलाउपर पुनरावलोकन गर्ने।

उजुरी दर्ता, छानवीन, अनुसन्धान र अभियोजनसम्बन्धी
तथ्याङ्कीय झलक

विभिन्न आर्थिक बर्षमा भएका उजुरी दर्ता, अनुसन्धान र अभियोजन

क्र.सं.	विवरण	आर्थिक वर्ष					
		2074/75	2075/76	2076/77	2077/78	2078/79	2079/80 (वैशाख मसान्तसम्म)
1	कुल उजुरी	19488	24085	25152	22625	24331	22,355
2	कुल फछ्र्यौट	12400	15527	16952	14532	17169	12,592
3	बाँकी उजुरी	7088	8558	8200	8093	7162	९,७६३
4	फछ्र्यौट प्रतिशत	63.63	64.47	67.40	64.23	70.56	56.33
5	मुद्दा दायर संख्या	194	351	441	114	131	136 जेठ मसान्तसम्म
6	कसुर स्थापित दर	67.82	88.24	84.8	71.68	38.51	30.7
7	पुनरावेदन दर्ता संख्या	68	83	20	58	57	230 जेठ मसान्तसम्म

२०७९ जेठ मसान्त सम्म दायर भएको मुद्दाको संख्यात्मक विवरण

क्र.सं.	मुद्दाको विवरण	मुद्दको संख्या
1	घुस/रिसवत	२४
2	झुठ्ठा/नक्कली शैक्षिक प्रमाणपत्र	७
3	सार्वजनिक सम्पत्ति हानि नोक्सानी	२५
4	गैरकानुनी सम्पत्ति आर्जन	९
5	गैरकानुनी लाभ वा हानि	५५
6	राजश्व चुहावट/हिनामिना	६
7	विविध	१०
जम्मा		**1३6**

विगत १० आर्थिक वर्षको उजुरी, फछ्र्यौट र बाँकी उजुरीको प्रवृति

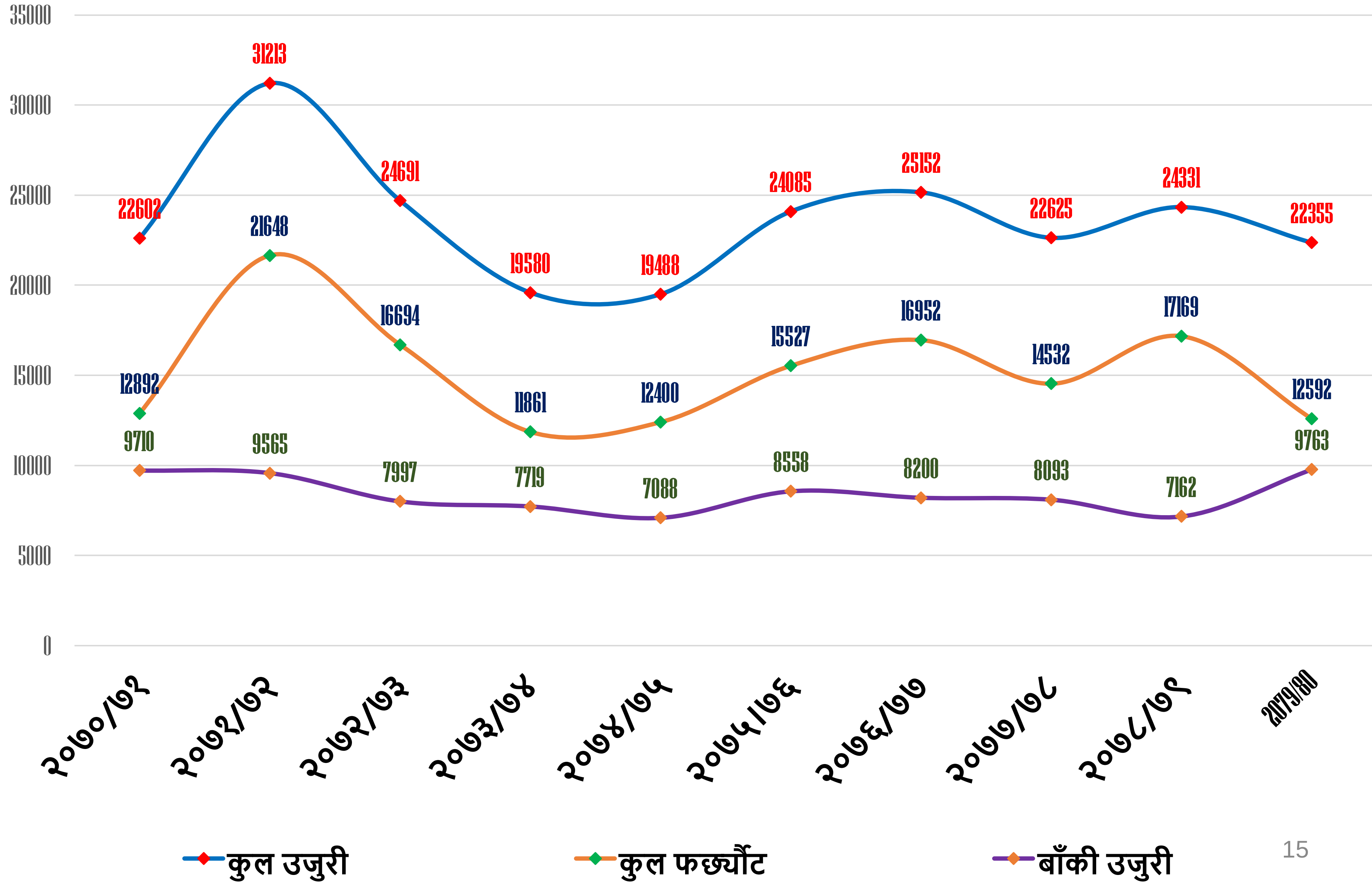

विगत 10 आर्थिक वर्षमा विशेष अदालतमा मुद्दा दायरको प्रवृति

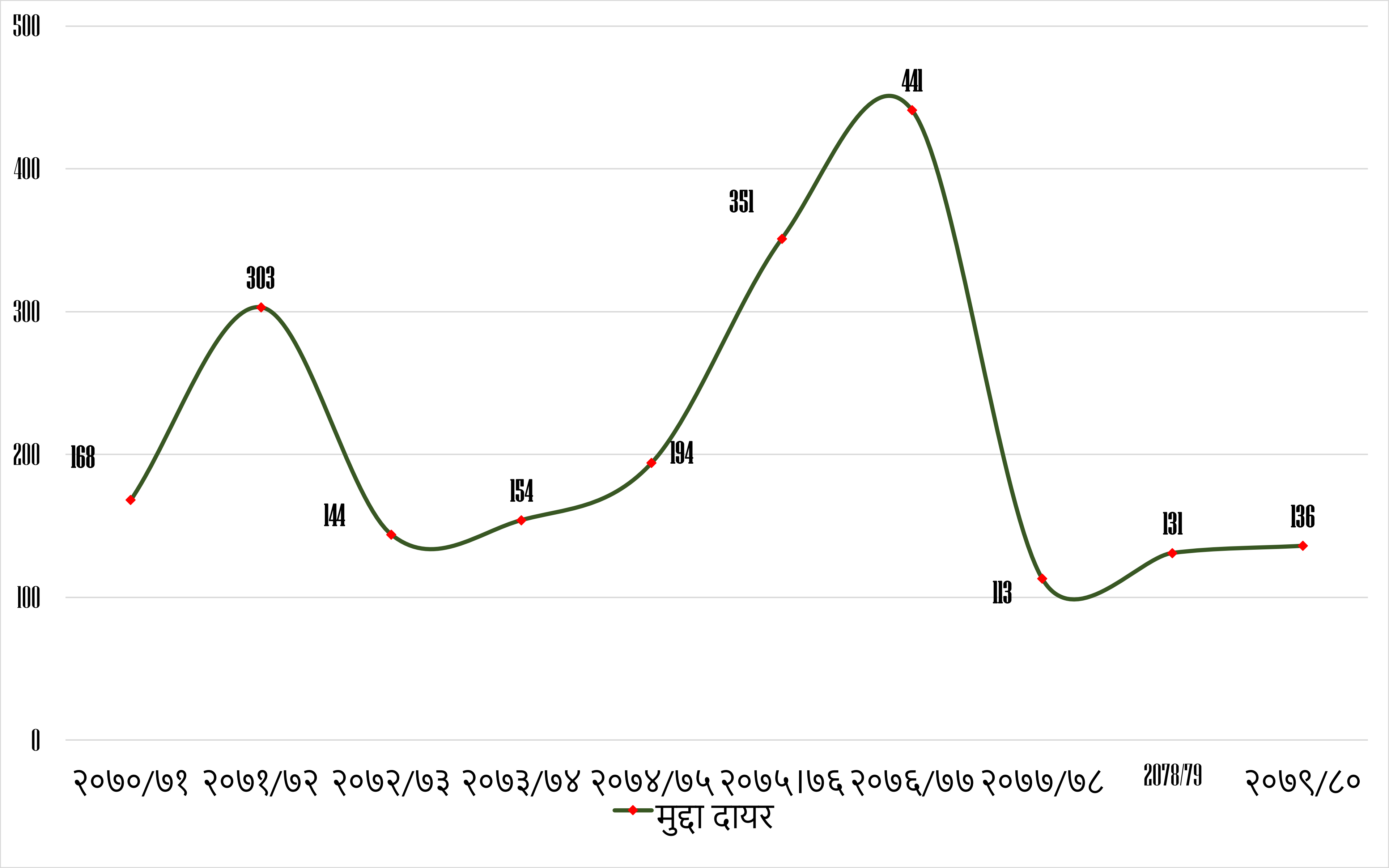

विगत १० आर्थिक वर्षमा विशेष अदालतको फैसलाका आधारमा कसुर स्थापित दरको प्रवृति

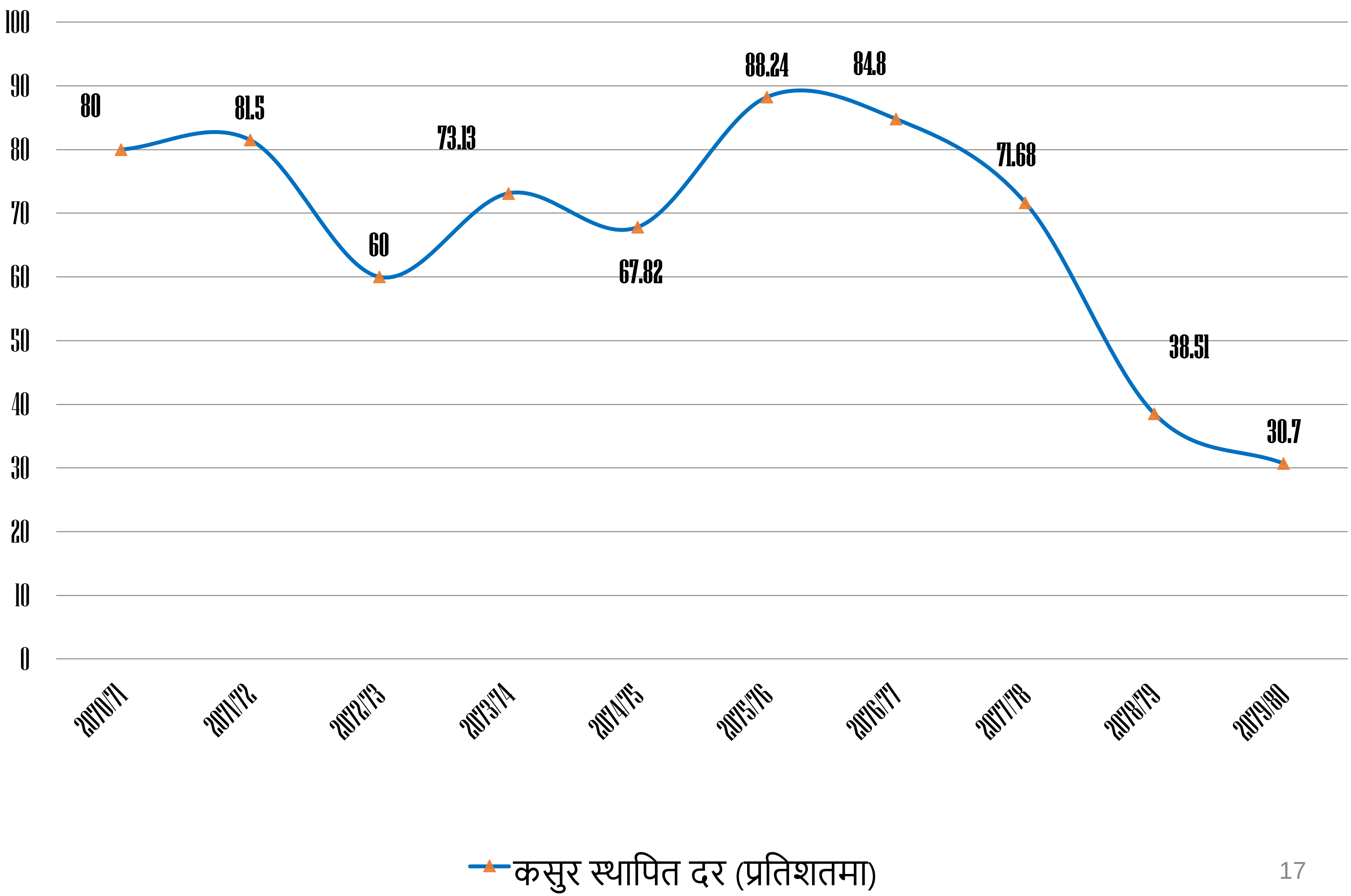

विगत 10 आर्थिक वर्षमा पुनरावेदनको प्रवृति

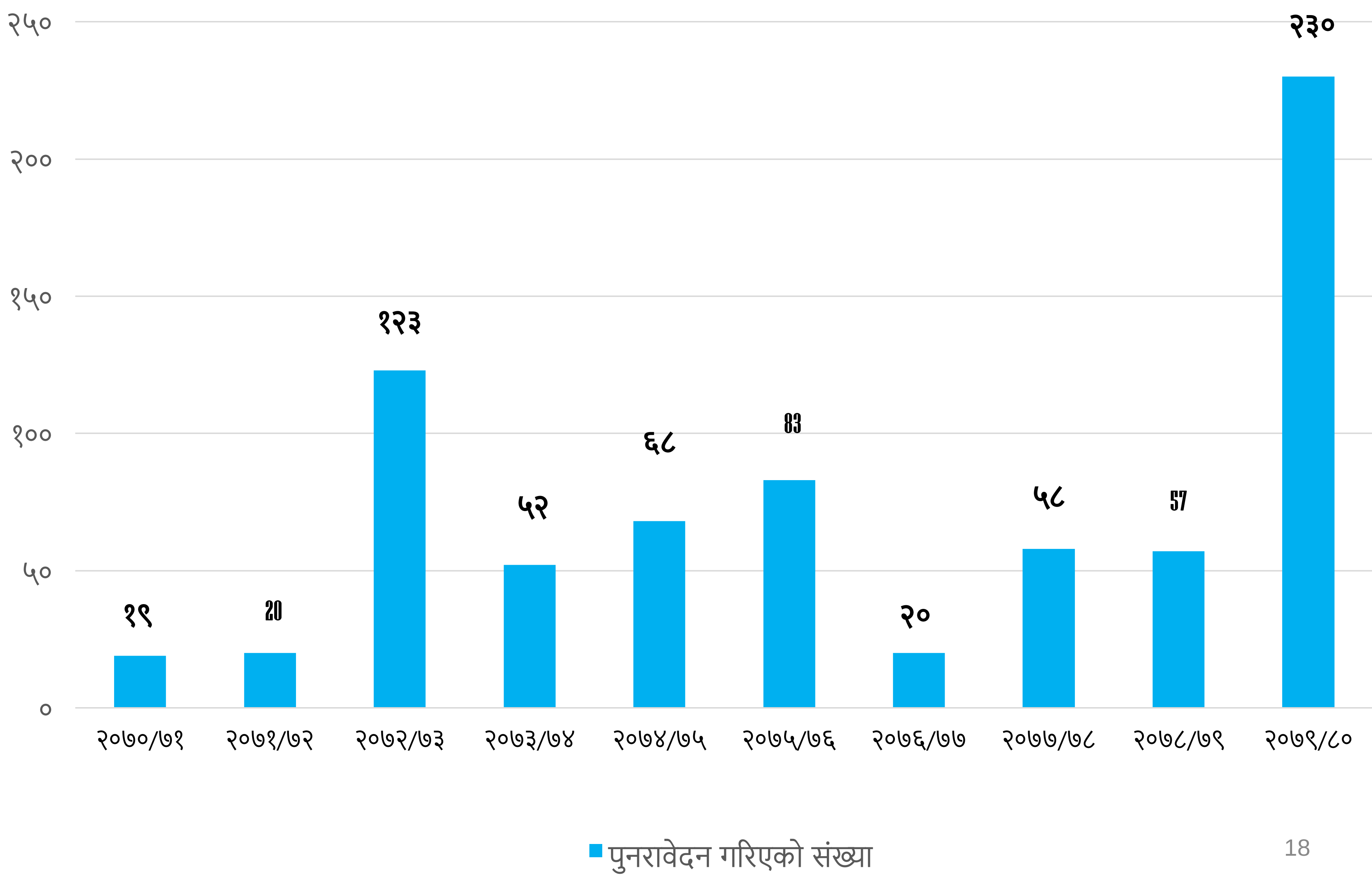

आ.व. 2078/79 मा मुद्दा दायर, बिगो र प्रतिवादीको पदगत विवरण

क्र.सं.	मुद्दाको किसिम	कुल बिगो मागदाबी (रु.)	मुद्दा संख्या	प्रतिवादीको पदगत विवरण												
				भुतपूर्व मन्त्री	विशिष्ट कर्मचारी	अधिकृतस्तर कर्मचारी				सहायक/सहयोगी कर्मचारी				निर्वाचित/ मनोनीत	मतियार/ बिचौलिया/अन्य	जम्मा
						स.स.	उ.स.	शा.अ.	जम्मा	ना.सु.	खरिदार	स.क.	जम्मा			
1	रिसवत (घुस)	1,06,66,292	32					7	7	17	5	1	23	8	14	52
2	झुठ्ठा शैक्षिक प्रमाणपत्र	6,74,511	6					1	1	4	2		6		1	8
3	सार्वजनिक सम्पत्तिको हानी नोक्सानी	1,08,77,35,819.86	35		1	2	8	19	29	14	26	2	42	47	17	136
4	गैरकानुनी लाभ वा हानि पुर्याएको	16,87,12,197.5	34			2	15	54	71	48	14	3	65	79	107	322
5	गैरकानुनी सम्पत्ति आर्जन	24,14,98,786.17	7	1		1		2	3	3			3		12	19
6	राजस्व चुहावट	1,28,09,65,493.55	5			2	6	4	12			2	2	15	13	42
7	विविध मुद्दा	24,95,000	12		2	3	5	20	28	15	3		18	2	10	60
कूल जम्मा		**2,79,27,48,100.11**	131	1	3	10	34	107	151	101	50	8	159	151	174	639

आयोगको विद्यमान रणनीति

दूरदृष्टि: भ्रष्टाचारमुक्त र सदाचारयुक्त समाज निर्माण।

लक्ष्य: राष्ट्रिय विकास र सार्वजनिक सेवामा जनताको सरल/सहज पहुँच हुने गरी भ्रष्टाचार न्यूनीकरण गर्ने।

उद्देश्य: आयोगको संस्थागत सुदृढीकरण, निरोधात्मक, प्रवर्द्धनात्मक र उपचारात्मक विधिमार्फत भ्रष्टाचार न्यूनीकरण गर्नु।

मुख्य रणनीति:

- प्रवर्द्धनात्मक (Promotional)
- निरोधात्मक (Preventive)
- दण्डात्मक (Punitive)
- संस्थागत क्षमता विकास (Institutional Capacity Development)

आयोगको रणनीति (२०७६/७७-२०८०/८१)

आयोगको संस्थागत रणनीति... क्रमश:

- **उपचारात्मक रणनीति:** उजुरी दर्ता, छानबिन, अनुसन्धान, तहकिकात र अभियोजन
- **निरोधात्मक रणनीति:** कानुन निर्माण, संशोधनका लागि सुझाव दिँदै सम्बद्ध पक्षहरूलाई जिम्मेवार बनाउने,
- **प्रवर्द्धनात्मक रणनीति:** भ्रष्टाचार नियन्त्रण र सुशासन प्रवर्द्धनका लागि निकायगत सहकार्य, समन्वय, छलफल, अन्तरक्रिया र प्रचार-प्रसार गर्ने,
- **संस्थागत क्षमता विकास रणनीति:** संस्थागत सुशासन कायम गर्ने र आयोगको क्षमता अभिबृद्धि गर्ने।

भ्रष्टाचार सम्वन्धमा विश्वमा नेपालको अवस्था

ट्रान्स्परेन्सी ईन्टरनेशनल(TI)को भ्रष्टाचार अनुभूति सूचकांकको वार्षिक प्रतिवेदन अनुसार:

- ❖ विज्ञहरुले देशभित्र अनुभूति गरेको भ्रष्टाचारको अवस्थावाट प्रत्येक बर्ष TI ले Ranking र Position को सूची प्रकाशन गर्ने
- ❖ विश्वका १८० वटा देशहरु यस सूचकांकमा सहभागी हुने
- ❖ १०० अंकमध्ये ४० वा सो भन्दा कम अंक ल्याउने देशमा भ्रष्टाचारको अवस्था भयावह रहेको मानिने,
- ❖ ५० अंक वा सो भन्दा माथि अंक ल्याउने मुलुकमा भ्रष्टाचार नियन्त्रणमा रही सुशासन प्रवर्द्धन हुँदै गएको मानिने

विगत ५ वर्षको भ्रष्टाचार अनुभूति सूचकाङ्क

देश	२०१८		२०१९		2020		2021		202२	
	अंक	स्थान	अंक	स्थान	अंक	स्थान	अंक	स्थान	अंक	स्थान
भूटान (१)	६८	२५	६८	२५	६८	24	**६८**	**२५**	**68**	**25**
माल्दिभ्स (२)	३१	१२४	२९	१३०	43	75	**40**	**85**	**40**	**85**
भारत (३)	४१	७८	४१	८०	40	86	**40**	**85**	**40**	**85**
श्रीलंका (४)	३८	८९	३८	९३	38	94	**37**	**102**	**36**	**101**
नेपाल (५)	**३१**	**१२४**	**३४**	**११३**	**33**	**117**	**33**	**117**	**३४**	**११०**
पाकिस्तान (६)	३३	११७	३२	१२०	31	124	**28**	**140**	**27**	**140**
बंगलादेश (७)	२६	१४९	२६	१४६	26	146	**26**	**147**	**25**	**147**
अफगानिस्तान(८)	१६	१७२	१६	१७३	19	165	**16**	**174**	**24**	**150**

भ्रष्टाचार नियन्त्रणका चुनौती तथा समस्याहरु

संवैधानिक, नीतिगत र कानूनी चुनौती / समस्याहरु

- आयोगको जिम्मेवारी, अधिकार र भूमिका सबल बनाई भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्नु,
- भ्रष्टाचार विरुद्धको संयुक्त राष्ट्रसंघीय महासन्धि (UNCAC)को प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नु,
- आवश्यक कानून निर्माण तथा परिमार्जन गर्नु,
- अनुचित कार्य उपरको अनुसन्धान र कारबाहीको व्यवस्था गर्नु,

सार्वजनिक सेवाप्रवाह र सुशासन सम्बन्धी चुनौती / समस्याहरु

- नियामक तथा अनुगमनकारी निकायको प्रभावकारिता अभिवृद्धि गर्नु,
- जिम्मेवारी पन्छाउने र उत्तरदायित्व वहन नगर्ने प्रवृत्तिमा सुधार ल्याउनु।

भ्रष्टाचार नियन्त्रणका चुनौती तथा समस्याहरु

अनुसन्धान तहकिकातसम्बन्धी चुनौती / समस्याहरु

- भ्रष्‌टाचारका नयाँ प्रवृत्ति अनुरुप अनुसन्धानका लागि क्षमता अभिवृद्धि गर्नु,
- विज्ञ कर्मचारीहरूको पदपूर्ति र उत्प्रेरणा अभिवृद्धि गर्नु,
- नयाँ प्रविधि र उपकरणहरूको व्यवस्था गरी प्रमाणमुखी अनुसन्धान अघि बढाउनु,
- गुणस्तरीय सूचना र उजुरी प्राप्‌त गर्नु,
- आयोगका निर्णय र सुझावहरूको कार्यान्वयन सुनिश्चित गर्नु,
- परिपक्क अनुसन्धान र अभियोजन।

संसदीय समितिसँग आयोगको अपेक्षा

- संविधानको धारा २९४ बमोजिम पेश भएका वार्षिक प्रतिवेदन माथि छलफल गरी आयोगले दिएको सुझाव कार्यान्वयन गर्न सम्बन्धित निकायहरुमा ताकेता/निर्देशन,
- भ्रष्टाचार नियन्त्रण गरी सुशासन र समृद्धि हासिल गर्न सबै निकायको सहयोग आवश्यक,
- जनप्रतिनिधिमूलक सर्वोच्च अंगबाट कानून निर्माण तथा अनुगमन/निर्देशनमा महत्वपूर्ण भूमिका,
- भ्रष्टाचार निवारण ऐन र अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान ऐन संशोधन विधेयक पारित,
- अनुचित कार्य हेर्ने निकायको अभाव भएकोले अनुचित कार्यको जिम्मेवारी आयोगमा रहने गरी संविधान र कानूनमा संशोधनका लागि पहल।

संसदीय समितिसँग आयोगको अपेक्षा...

- भ्रष्टाचार विरुद्ध संयुक्त राष्ट्र संघीय महासन्धि (UNCAC) को कार्यान्वयन गर्न कानून निर्माण/परिमार्जन

  (साक्षी र विशेषज्ञको सुरक्षासम्बन्धी कानून, सूचनादाताको संरक्षणसम्बन्धी कानून, सदाचारसम्बन्धी नीति/कानून, स्वार्थको द्वन्द्व नियन्त्रणसम्बन्धी कानून, निजी/गैरसरकारी क्षेत्रको भ्रष्टाचार नियन्त्रण सम्बन्धी कानून)
- सम्बन्धित निकायहरुबाट उत्तरदायित्व र जिम्मेवारी बहन गराउन,
- विकास निर्माणका कार्य निर्धारित लागत, समय र गुणस्तरमा सम्पन्न गराउन,
- नेपाल सरकारका विभिन्न निकायहरुबाट हुने सेवा प्रवाह सरल, सुलभ तथा प्रभावकारी बनाउन ।

आयोगको प्रतिवद्धता

- आयोग विकास निर्माण तथा आयोजना व्यवस्थापनको बाधक नभई विकास निर्माणको गुणस्तर कायम गर्न सहयोग पुर्‍याउन क्रियाशील रहने,

- राष्ट्रिय गौरवका लगायत अन्य आयोजनाहरू समयमै गुणस्तरीय रूपमा पुरा गर्न सहयोगी हुने गरी अनुसन्धान गर्ने,

- सार्वजनिक जग्गा अतिक्रमण गर्ने, सरकारी बजेट हिनामिना गर्ने, राजश्व असुलीमा भ्रष्टाचार गर्ने, घुस लिनेदिने लगायतका प्रवृत्तिहरू नियन्त्रण गर्ने,

- सार्वजनिक क्षेत्रका साथै निजी र गैरसरकारी क्षेत्रको भ्रष्टाचार नियन्त्रण समेत गरी समग्ररूपमा भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्ने कानूनी व्यवस्थाका लागि अग्रसरता लिने,

आयोगको प्रतिवद्धता

- भ्रष्टाचार नियन्त्रण थप प्रभावकारी बनाउन अन्य नियामक निकायहरूको निरन्तर सहयोग, सहकार्य र सक्रियताका लागि क्रियाशील रहने,

- आयोगका सम्पूर्ण कामकारबाही निष्पक्ष, स्वतन्त्र, पारदर्शी र जिम्मेवारीपूर्ण ढंगले सम्पादन गरिने,

- कसैप्रति पूर्वाग्रह नराखी आयोगको संवैधानिक जिम्मेवारी र अधिकार प्रयोग गरी भ्रष्टाचार नियन्त्रण मार्फत सुशासन र समृद्धि हासिल गर्नमा केन्द्रित रहने ।

- भ्रष्टाचार विरूद्ध शुन्य सहनशिलताको नीति अंगिकार गर्दै अनुसन्धान कार्य वैज्ञानिक र वस्तुनिष्ठ वनाउने

धन्यवाद !